

Natura 2000-handleplan 2022–2027

Mose ved Karstoft Å

Natura 2000-område nr. N70

Habitatområde H63

Titel: Natura 2000-handleplan for Mose ved Karstoft Å
Udgiver: Ikast-Brande Kommune
År: 2024
Forsidefoto: Dronefoto af mose ved Karstoft Å (Ikast- Brande Kommune)
Baggrundskort: © Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur

Må citeres med kildeangivelse.

Ikast-Brande
Kommune

Indhold

1. Resumé	4
2. Baggrund	6
2.1 Den lovgivningsmæssige ramme	6
2.2 Miljøvurdering af handleplanerne	7
3. Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste planperiode	8
3.1 Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan	8
3.2 Foreløbig vurdering af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan	8
4. Behov for indsatser	10
5. Indsatser fordelt på aktør	11
6. Prioritering af den forventede indsats	12
7. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	13
Bilag 1: Kortbilag	14
Bilag 2: Udpegningsgrundlag	15

1. Resumé

Handleplanen for N70 Mose ved Karstoft Å beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2027. Natura 2000-området består af H63 Mose ved Karstoft Å.

Det overordnede mål for området er beskrevet i afsnit 3.1 i Natura 2000-planen og de konkrete mål i afsnit 3.2. Generelt gælder for dette område, at den samlede forekomst af naturtyper i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Målsætningerne konkretiseres i Natura 2000-planens afsnit 4.1 og 4.2 i form af nogle generelle og områdespecifikke retningslinjer for indsatsprogrammet.

Hovedformålet med indsatserne i perioden 2022-27 er:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed
2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder
3. Bekæmpe invasive arter

I Natura 2000-planen er der udover de overordnede retningslinjer ikke nævnt nogle områdespecifikke retningslinjer.

Generelt, så udføres indsatserne både på offentlige og private arealer i området. Alle arealer i dette område er dog privatejede. Projekter på private lodsejeres arealer gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række understøttende tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen, samt midler til Life-projekter som medfinansieres af EU.

Figur 1: Rundbladet Soldug (*Drosera rotundifolia*) og Mose-Troldurt (*Pedicularis sylvatica*) i mose ved Karstoft Å.

Figur 2: Kortet viser Natura 2000-området Mose ved Karstoft Å. Hele Natura 2000-området er privatejet og ligger i Ikast-Brande Kommune.

2. Baggrund

Miljøstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 257 Natura 2000-områder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte Natura 2000-område og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2022–27. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

Ud fra Natura 2000-planerne er der udarbejdet Natura 2000-handleplaner for de enkelte Natura 2000-områder. Handleplanerne skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Ikast-Brande Kommune på grundlag af Natura 2000-plan for Mose ved Karstoft Å (N70 og H63).

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kommunens kystnære områder. Kommunerne er ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af 2027. Miljøstyrelsen er ansvarlig for at udarbejde en skovhandleplan for de skovbevoksede, fredskovspligtige Natura 2000-arealer. Der er ikke kortlagt skovhabitatnatur på fredskovspligtige arealer for dette Natura 2000-område.

Der er ingen offentlige lodsejere i dette Natura 2000-område.

2.1 Den lovgivningsmæssige ramme

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i:

- miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023)
- naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022)
- bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016)

Det er kommunalbestyrelsen, der er ansvarlig for at gennemføre Natura 2000-planen på de privatejede arealer. Offentlige lodsejere er ansvarlige for at gennemføre Natura 2000-planen på deres egne arealer.

Handleplanen skal ifølge lovgivningen indeholde nedenstående:

- En prioritering af myndighedens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag.
- De forventede initiativer, som myndigheden vil tage for at gennemføre Natura 2000-handleplanen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljøstyrelsen og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-handleplanen er gennemført for den forudgående periode.

Handleplanen skal ikke omfatte offentligt ejede arealer, hvis der for disse arealer er udarbejdet/udarbejdes en plan for forvaltningsindsatsen, der er i overensstemmelse med de fastsatte mål for naturtilstanden i Natura 2000-planen. Der indsættes et resumé af de offentlige planer i handleplanens bilag.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

Handleplanen skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen og skal ikke indgå Natura 2000-handleplanerne.

2.2 Miljøvurdering af handleplanerne

Natura 2000-handleplanerne er en type af planer, som kan være omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023) – herefter refereret til som miljøvurderingsloven.

Ved vurderingen af om en handleplan er omfattet af Miljøvurderingsloven ses på kriterierne i lovens § 8. Erfaringsmæssigt er der en del handleplaner, som ikke vil være omfattet af miljøvurderingsloven. Det afhænger dog i alle tilfælde af det konkrete indhold af handleplanen, og der skal derfor altid foretages en særskilt vurdering for hver plan.

Denne handleplan er blevet vurderet i forhold til, om den er omfattet af miljøvurderingsloven. Det er vurderet, at den ikke er omfattet af miljøvurderingsloven og der dermed ikke skal udarbejdes miljøvurdering af handleplanen.

Der er vurderet på, om handleplanen sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser, eller om den vurderes at kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt jfr. miljøvurderingslovens §8.

Det er myndighedens vurdering, at handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser.

Det er myndighedens vurdering, at handleplanen er undtaget fra habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og dermed fra vurdering efter miljøvurderingsloven, fordi planerne er "direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning" jfr. artikel 6, stk. 3, 1. pkt. Handleplanen anses som direkte forbundet med og nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning.

For samtlige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering (SMV). Natura 2000-planerne og de tilhørende miljøvurderinger kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside under Natura 2000, tredje generation planer (2022-2027).

3. Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste planperiode

3.1 Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan

Handleplanerne for anden planperiode har været gældende siden udgangen af 2017. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-planen for planperioden 2016-2021.

Det er muligt at få et samlet overblik over tilskudskompenserede indsatser i Natura 2000-områderne i "Sammenfatning af Natura 2000-planerne 2022-2027" på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1: Følgende indsatser er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler.

Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Idekatalog for Mose ved Karstoft Å med mulige naturforbedrende indsatser	Kommunen ejer ingen arealer i Natura 2000-området	27 ha (realiseret i 2021)
Lodsejersamtaler	Kommunen ejer ingen arealer i Natura 2000-området	27 ha (realiseret i 2022)
Faunaundersøgelse	Kommunen ejer ingen arealer i Natura 2000-området	27 ha (realiseret i 2023)

Der var i seneste handleplan (2016-2021) beskrevet to indsatser:

- rydning af uønsket opvækst på 0-24 ha
- forbedring af hydrologi på 0- 26 ha.

Disse to indsatser er endnu ikke realiseret. Ikast-Brande Kommune arbejder fortsat på et projekt, der vil sikre forbedret hydrologi og fjerne uønsket opvækst.

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Ikast-Brande Kommune har i 2021 fået udarbejdet et katalog med forslag til mulige naturforbedrende tiltag. Kataloget indeholder en række tiltag, som kan kombineres på forskellig vis afhængigt af hvilke aftaler, der kan opnås og hvilke ønsker, der er fra de involverede interessenter i området.

Ikast-Brande Kommune har i 2022 gennemført samtaler med næsten alle lodsejere for at afdække hvilke muligheder, der er for at sikre naturværdierne i området. Der er i 2023 gennemført en faunaundersøgelse i området for at kortlægge forekomster af insekter, edderkopper og padder i Natura 2000-området.

Risbjerg Bæk, der løber til Karstoft Å ved den nordlige ende af Natura 2000-området er blevet genslynget og der er blevet udlagt gydegrus i 2022. Spærringen ved Risbjerg Dambrug, der lå ved Karstoft Å opstrøms sammenløbet med Harpes Bæk, er blevet fjernet i 2016. Indsatserne er sket som led i Vandområdeplanen.

3.2 Foreløbig vurdering af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan

Handleplanen skal ifølge bekendtgørelsen indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 og 12 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret. Vurderingen, af hvorvidt handleplanerne er gennemført i den forudgående periode, er baseret på, om de planlagte indsatser fra sidste handleplan er opfyldt, eller der er udført tilsvarende tiltag.

Ikast-Brande Kommune har i den forudgående planperiode opstartet en proces, hvor kommunen afsøger mulighederne for at lave et naturprojekt i og omkring Natura 2000-området, som vil sikre gunstig bevaringstilstand på områdets habitatnaturtyper, afhjælpe den fortsatte tilgroning i området og skabe bedre hydrologi i området.

Effekten af indsatserne bliver løbende vurderet i det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA), som overvåger vandmiljøets og naturens tilstand inden for de områder, der prioriteres i forhold til de politisk fastsatte økonomiske rammer.

4. Behov for indsatser

Natura 2000-planen for N70 Mose ved Karstoft Å beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne er afstemt, så den økonomiske ramme og den krævede indsats i planerne passer sammen. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne bidrager økonomisk via de midler, som kommunerne er blevet økonomisk kompenseret for af staten (DUT-midlerne).

På baggrund af Natura 2000-planen har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Handleplanmyndigheden skal forsøge at indgå frivillige aftaler med lodsejere om drift. Hvor dette ikke er muligt, skal myndigheden påbyde en bestemt drift, hvis det er nødvendigt for opnåelse af målene i Natura 2000-planen eller for at forhindre forringelse og forstyrrelse.

Offentlige lodsejere skal selv organisere gennemførelse af indsatser på egne arealer. Der er ingen offentlige lodsejere i dette område.

Tabel 2: Behov for indsatser for naturtyperne

Forventede indsatser		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper	Rydning af uønsket opvækst	0 ha	0-24 ha	0-24 ha
	Forbedring af hydrologi	0 ha	0-18 ha	0-18 ha
	Græsning/høslæt	0 ha	0 ha	0 ha
	Bekæmpelse af invasive arter	0 ha	0 ha	0 ha

Der er ikke igangværende indsatser fra første eller anden planperiode, der skal vedligeholdelse eller afsluttes i tredje planperiode.

Ikast-Brande Kommune er opmærksom på, at der for området er en målsætning om at genoprette området til aktiv højmoser. Derfor er Ikast-Brande Kommune ved at undersøge mulighederne for at lave et projekt i området, der på sigt genskaber den aktive højmoser.

Der er ikke en indsats om græsning eller høslæt i området, da denne indsats ikke er egnet til naturtyperne. Der er ikke skovhabitatnaturtyper i området.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området er der ingen arter angivet. Der har dog i en årrække været ynglende traner i Natura 2000-området.

5. Indsatser fordelt på aktør

Grundlæggende er ansvaret fordelt, så kommunerne er ansvarlig myndighed på alle arealer i kommunen undtagen de skovbevoksede fredskovspligtige arealer.

Miljøstyrelsen er ansvarlig myndighed for de skovbevoksede fredskovspligtige arealer. Det gælder dog, at kommunerne er ansvarlige for de arealer i fredskov, der er beskyttet efter §3 i naturbeskyttelsesloven.

Der er ingen skovbevoksede fredskovspligtige arealer i området. Der er endvidere ingen offentligt ejede arealer i området, så Ikast-Brande Kommune er den eneste ansvarlige myndighed for planens gennemførelse.

Det er muligt at finde relevante Natura 2000-geodata i [MiljøGIS](https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022)¹. Endvidere kan overvågningsdata fra NOVANA-programmet tilgås via [Danmarks Miljøportal](https://www.miljoportal.dk/)² og i Natura 2000-basisanalyserne.

¹ <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022>

² <https://www.miljoportal.dk/>

6. Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2022-2027 har især fokus på en naturforvaltning, hvor man gør brug af naturens egne dynamikker. Samtidig fastholdes en række indsatser, der er kendt fra de gældende planer.

Hovedformålene med indsatserne i tredje planperiode (2022-2027) er:

- 1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed**
 - 1.1. der er øget fokus på en mere naturnær forvaltning med fokus på at sikre sammenhæng i naturen og mere naturlige dynamikker i Natura 2000-områderne
 - 1.2. der arbejdes for at udvide arealet med urørt skov
 - 1.3. der er fokus på tiltag mod klimaforandringer og dermed områdernes robusthed over for pludselige hændelser
- 2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder hvilket bl.a. er i overensstemmelse med 'brandmandens lov' og EU's biodiversitetsstrategi 2030**
 - 2.1. fortsætte arbejdet med at sikre naturtilstanden f.eks. ved naturpleje på plejekrævende arealer
 - 2.2. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for og udlægge forstyrrelsesfrie zoner bl.a. til gavn for trækfugle, marine naturtyper og havpattedyr
 - 2.3. fokus på indsatser, der gavner truede arter og fugle
 - 2.4. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for at regulere fiskeri i beskyttede områder
- 3. Bekæmpe invasive arter**
 - 3.1. fortsætte arbejdet med at bekæmpe invasive arter

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden er sket på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete indsatser (se kapitel 4). Den nedenstående prioritering afspejler således den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Ikast-Brande Kommune vil fortsætte sit arbejde med at afdække mulighederne for at sikre naturværdierne i Natura 2000-området. Dette indebærer blandt andet fortsat dialog med lodsejerne om mulighederne på de enkelte arealer, udarbejdelse af et konkret projektforslag, afsøgning af projektfinansiering og kontakt med eksperter angående hensyn til særlige naturtyper og arter.

I udførelsen af det konkrete projekt vil Ikast-Brande Kommune prioritere, at rydning af opvækst og eventuel bekæmpelse af invasive arter sker, inden hydrologien i området forbedres.

7. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Ikast-Brande Kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i nedenstående tabel 3, og i den forbindelse tager myndigheden en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 3 viser myndighedens plan for interessentinddragelse. Der kan ske ændringer, hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

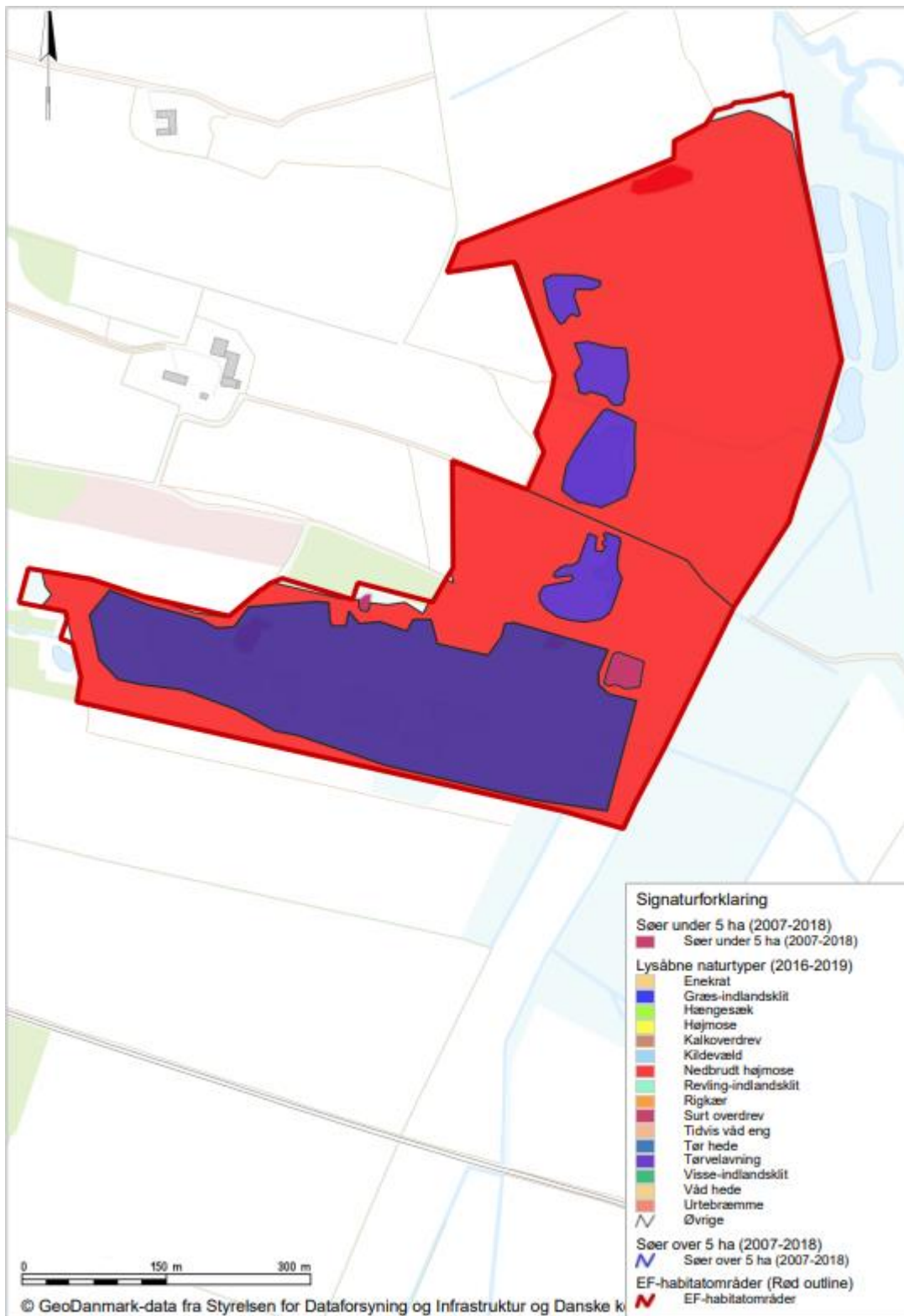
Tabel 3. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan
Orientering af dialogforum for det åbne land om projektstatus	Kommunen afholder møder 2 gange årligt	Hele planperioden
Dialog og faciliterende indsats vedrørende naturforbedrende tiltag, herunder rydning af uønsket opvækst og forbedring i hydrologi	Direkte kontakt til relevante lodsejere	Hele planperioden

Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive, hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Kortbilag

Herunder er indsat kortbilag over afgrænsningen af Natura 2000-område og kortlagte naturtyper.

Figur 3: Kortet viser habitatnaturtyperne i Natura 2000-området Mose ved Karstoft Å.

Bilag 2: Udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 63		
Naturtyper:	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Brunvandet sø (3160)	Våd hede (4010)
	Tidvis våd eng (6410)	Nedbrudt højmoser (7120)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Våd hede (4010) og tidvis våd eng (6410) er ikke til stede i habitatområde H63. De nævnte naturtyper gennemgås derfor ikke yderligere.

Figur 4: Udpegningsgrundlaget fra Natura 2000-planen 2022-2027 Mose ved Karstoft Å.